

EVRENSEL HEKİM HAKLARI BİLDİRGESİ

Hekimlik ve hekimlik uygulamaları evrenseldir.

Evrensel hekim hakları; hekimin, insani onurunu ve hekimlik mesleği onurunu gözeterek etik kurallar çerçevesinde hizmet vermesini amaçlar.

Sağlık hizmeti sunumu yapan hekimlerin kanuni temel hakları Evrensel Hekim Hakları Bildirgesi'nde dört ana başlıkta ele alınmıştır:

1. Bireysel haklar
2. Hastaya ilişkin haklar
3. Topluma ilişkin haklar
4. Devlete, kurumlara ve bilime ilişkin haklar

1. Bireysel Haklar

- a) Hekimlik mesleği, yalnızca tıp ve diş hekimliği fakültelerinden mezun olanlar tarafından icra edilebilir.
- b) Hekim, hastaya yararlı olma adına özgürlük ve onurundan vazgeçemez. Hekim, özgürlük ve onurunu koruma hakkına sahiptir.
- c) Hekim, aidiyeti açısından (ırkı, rengi, cinsiyeti, dili, dini, siyasi görüşü, ulusu, kökeni, mülkiyeti, doğuşu, ailesi vb.) kendinde bir üstünlük veya eksiklik göremez.
- ç) Hekim, görevini bilimin, tıp etiğinin ve hukukun çizdiği sınırlar içerisinde bilimsel ve vicdani kanaatine göre yapmalıdır. Mesleki faaliyetinin icrası sırasında her türlü etki, baskı ve şiddetten uzak bir ortamın sağlanmasını talep etme hakkına sahiptir.
- d) Hekim, hastası için kendi yaşamını ve güvenliğini tehlikeye atmama hakkına sahiptir.
- e) Hekim, bireysel ve hukuksal kişiliğinin korunmasını talep etme hakkına sahiptir.
- f) Hekim, doğal yaşamını sürdürebilmek için gerekli olan beslenme, dinlenme, haberleşme gibi ihtiyaçlarını karşılama hakkına sahiptir.
- g) Hekim, tıbbi görüşlerini her zaman ve her yerde söyleme hakkına sahiptir.
- h) Hekim, istirahat hakkına sahiptir.

2. Hastaya İlişkin Haklar

- a) Hekim, hasta haklarını gözetmek, özen ve dikkat yükümlülüğünü yerine getirmek, olası mesleki hata riskini en aza indirmek amacı ile her hastasına en az on beş dakika ayırma hakkına sahiptir. Bu süre idari kararlarla azaltılamaz.
- b) Acil durumlar haricinde, hekim-hasta arasındaki güven ilişkisi zedelendiğinde hekim hastayı reddetme hakkına sahiptir.
- c) Hastanın hekimiyle paylaşmadığı bilgilerden doğan sonuçlardan hekim sorumlu tutulamaz.
- ç) Hekim, hastanın hekime daha fazla yükümlülük getiren taleplerini, doğrudan aydınlatma görevini yaparak ve hastanın bu talebini gerekçe göstererek reddetme hakkına sahiptir.
- d) Hekim, uygun görmediği tedaviyi uygulamama hakkına sahiptir.
- e) Hekim, teşhis ve tedaviye ilişkin her türlü soruyu hastasına sorma hakkına sahiptir.
- f) Hekimin, hastasını muayene ederken uygun şartların (yardımcı sağlık personeli, uygun fiziki ortam vb.) sağlanmasını talep etme hakkı vardır. Hekim, bu şartların sağlanmadığı durumlarda meydana gelecek olumsuzluklardan sorumlu tutulamaz.
- g) Hekim, hastasının aidiyeti (cinsiyeti, ırkı, rengi, dili, dini, görüşü, kültürü, ülkesi, mülkiyeti vb.) ile ilgili ayırım yapmadan hizmet verirken, yasal düzenlemelere dayalı olarak uygun gördüğü ilacı reçete etme, tıbbi malzeme seçme ve rapor verme hakkına sahiptir. Bu hak kısıtlanamaz.
- ğ) Hekim, hastanın güvenliğinden sorumlu değildir.
- h) Hekim, hastayı yatırma ve taburcu etme kararını verme hakkına sahiptir.
- ı) Hekim, hastaya sarf ettiği emeğin karşılığını alma hakkına sahiptir.
- i) Hastanın hekimini seçtiği durumlarda (randevulu hasta), yaptığı tercih nedeni ile hekimden ilave beklentisi olamaz.

3. Topluma İlişkin Haklar

- a) Evrensel etik ilkeler çerçevesinde acil olan hastayı kabul edip değerlendirme durumunda olan hekim, hastanın “acil” olup olmadığına karar verme hakkına sahiptir.
- b) Hekim hasta ve hasta yakınlarına iyileşme garantisi vermeme hakkına sahiptir.
- c) Hekim, uzmanlık alanına giren ve girmeyen hususlarda hastanın yararına olmak üzere bilimsel bilgi ve bulgu elde etmek, elde ettiği bulguları değerlendirmek amacı ile konsültasyon isteme hakkına sahiptir. Bu hakkı idari kararlarla kısıtlanamaz.
- ç) Hekim, şahitlik yapma ve şahitlikten çekilme hakkına sahiptir.
- d) Hekim, mesleki risklerden korunma hakkına sahiptir.
- e) Hekim hastayı, hasta yakınlarını ve toplumu eğitime hakkına sahiptir.

4. Devlete, Kurumlara ve Bilime İlişkin Haklar

- a) Hekim, ulusal ve uluslararası bilimsel gelişmelere katkı vermek ve katkı almak hakkına sahiptir. Bu hakları sınırlanamaz.
- b) Hekim, çalıştığı kurumun altyapı eksikliğinin sorumluluğunu yüklenmek zorunda değildir.
- c) Hekim, kazanılmış haklarından vazgeçmeme hakkına sahiptir.
- ç) Hekim, akademik olarak kendini geliştirme hakkına sahiptir. Bu hak, kanuni düzenlemelerle engellenemez.
- d) Hekim, emekliliğinde temel ihtiyaçlarını karşılayacak yasal ve ekonomik güvenceye kavuşma hakkına sahiptir. Devlet, bu altyapıyı sağlamak zorundadır.
- e) Hekim, çalıştığı kuruma zarar verecek nitelikte olmamak kaydıyla, muayenehanesinde hizmet verme hakkına sahiptir.
- f) Hekim, hekimlik onurunu zedeleyecek şekilde olmamak kaydıyla yayın ya da propaganda yapma hakkına sahiptir.
- g) Hekimlik hizmeti evrenseldir. Kamu veya özel hizmet olarak ayrı değerlendirilemez. Hekim, evrensel olan sağlık hizmetini yürütürken kamu-özel ayırımı yapılmadan, eşit şekilde değerlendirilme hakkına sahiptir.
- ğ) Hekimin; istirahat etmeksizin ve kişisel özgürlüklerini kısıtlayarak çalışması beklenemez.
- h) Hekim, insani sınırlardaki çalışma saatleri içerisinde sağlıklı bir şekilde hizmet verme hakkına sahiptir.
- ı) Eğitimcilerin hekim yetiştirmeyi engelleyecek uygulamalarda bulunması kabul edilemez. Hekim, bu tür uygulamaları reddetme hakkına sahiptir.
- i) Hekim, sağlığının korunması ve mesleki uygulamalarına ilişkin risklere karşı sigortalanmış olma hakkına sahiptir. Bu kapsamda sosyal güvencesi sağlanmalıdır.
- j) Hekim, sağlık hizmeti verdiği kamu ya da özel kurum ve kuruluşlarda yönetim faaliyetlerine katılmak, yönetim kararlarından haberdar olmak ve gerekirse kararlara şerh koyma hakkına sahiptir.
- k) Şiddete maruz kalan, hakkında kötü tıbbi uygulama iddiası nedeni ile soruşturma başlatılan hekim, çalıştığı kurumdan ücretsiz hukuki yardım alma hakkına sahiptir.
- l) Hekimlik ve tıpta uzmanlık eğitimi verme yetkisine sahip kurumlar uluslararası yeterliliğe sahip olmalıdır. Eğer eğitim veren kurumlar bu yeterliliğe sahip değilse, eğitim görenler bu eğitimi talep etme ya da bu eğitimi alabileceği yerde eğitimine devam etme hakkına sahiptir.
- m) Hekim, mesleğini icra ederken zarar gördüğü her durumda tazminat isteme ve maluliyet hakkına sahiptir.
- n) Hekim, mesleki yıpranmaya karşı korunma hakkına sahiptir.
- o) Hekimlik sanatının nasıl uygulanacağı idari otoriteler tarafından belirlenemez. Hekimin hekimlik yapma yetkisini kendisini yetiştiren tıp fakültesi verir.
- ö) Hekim, mesleğini hakkıyla yerine getirebilmesi için maddi kaygılardan soyutlanmış biçimde hizmet verme ve karşılığında yeterli ücret alma hakkına sahiptir.